

У2
П27

СВІТЛОВИЙ РІК ПЕТРО ПЕРЕБИЙНІС

ПЕТРО ПЕРЕБИЙНІС **СВІТЛОВИЙ РІК**

У2
П27

Световой год... Астрономическое измерение времени или, быть может, созданный поэтическим воображением символ беспредельности человеческого горения? Ответ на это читатель найдет в новом сборнике украинского советского поэта, лауреата республиканской комсомольской премии имени Николая Островского.

Рецензент: Віктор Терен

П $\frac{70403-090}{M228(04)-82}$ —97. 82. 4702590200

© Видавництво «Молодь», 1982

*Я прийшов у світ цей ненадовго,
я спішу прожити рік за два.
В даль мені висвічує дорогу
невгасимā днина світлова.*

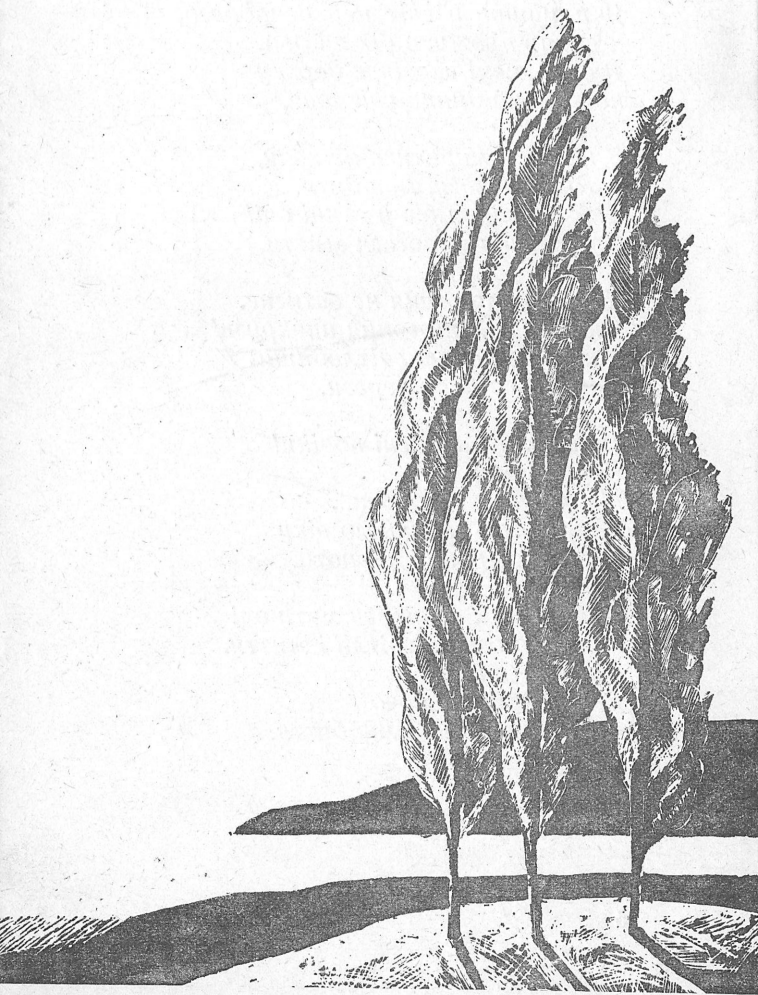
*З ніччю я миритися не хочу,
сутінків боюся, мов дитя.
Хай проміння б'є у сонні очі!
Світлом виміряється життя.*

*Хай світило серця не остигне.
Люди! Скільки сонця навкруги!
Розсуває кожна світлоднина
світлового року береги.*

*Не зімкну запалені повіки!
Рву пітьму!
Ми люди — не кроти...
За порогом сонячного віку
вистачить нічної чорноти.*

*Люди! Нам судилось мати очі
лиш для сонця, світла і життя.
Більше сонця!
Рве пітьму пророчо
невгасима днина майбуття.*

дніпровий народ

Молода калина

Рости, донько України,
молода калино.
Твоя ненька веселенька
небесами лине.

Твоя ненька розквітає
і сестер вітає.
Виростай же, калинонько,
в материнськім гаї.

Цвіти рясно білим цвітом,
каліно-дитино,
на відряду своїй неньці
і своїй родині.

Рости, донько-калінонько,
бережи коріння...
Сіє зорі твоя мати,
твоя Україна.

Вітрила Києва

На обрії Києва сходить вишнева зоря.
Зринають у небо мостів розтуманені брови.
Прибоем Славути гримлять океани-моря,
і дивиться Київ на себе у води дніпрові.

Де славою предків історія снить кам'яна,
де золотом вічності сяють високі собори,—
там Києву щемно болить арсенальська стіна,
у спомині хвої мовчать обеліски суворі.

Скресає пресований час у граніті дзвінкім,
хитається небо на схрещенні грому і тиші.
Вітрила далеких віків, богатирських віків
наш Київ на крилах Дніпра молодого
колише.

Ведуть до зеленого Києва братні мости,
сплелись перевеслом стежини, орбіти і траси,
і линуть серцями близькі і далекі брати,
Дніпро їх вітає калиновим словом Тараса.

Відлунное кроки в багряному сьйві граніт,
шумлять у блакиті каштанів розвітрені віти.
На обрії Києва сходить зоря у зеніт,
і вічний Славута гримить над просторами
світу.

Поклик бандури

Бандуристе, чуєш братній поклик бурі?
Ціла вічність — від струни і до струни...
Громовицями настроєну бандуру
ти до сонячного світла поверни.

Як заграє та бандура веселкова
та й на всі свої проміння-голоси,—
не мелодія росте у ній, а слово,
помережене краплинами роси.

І сумну струну весела доганяє,
і за струнами видзвонює трава.
Десь тополю вітер долі нагинає.
та співа вона, тополенька, співа!

Срібен дощик проливається іскристо
і веселка обіймає небокрай.
Ти роздмухай чорні хмари, бандуристе,
і заграй мені веселої, заграй!

Ой, бандура, стоголоса пісня бурі —
ви послухайте, послухайте її!
Як співає зачарована бандура,
замовкають у дібровах солов'ї.

Що за диво та бандура, що за диво,
грім-бандура, струни-трави золоті!
Блискавицею душа її правдива
вибухає на дніпровій широті.

Не збирається бандура помирати,
ні гримаси їй, ні моди не страшні.
Вдар, нахмурений кобзарю, вірний брате,
щирим серцем та й по сонячній струні!

Бандуристе, кучерявий мій козаче,
окропи свої зіниці у Дніпрі!
За тобою кобзарі стоять незрячі,
пильно дивляться суворі кобзарі.

Над тобою, бандуристе, небо чисте,
між братами ти -- струною до струни.
Пригорни сестру-бандуру, бандуристе,
і до сонячного світла поверни!

Покара Ікара

На грізне сонце зазіхнув Ікар.
О, не жалійте дивного Ікара...
Повік його не спинить ярий жар —
летить Ікар безкрилий
на покару!

Летить Ікар...
Зрадливо тоне віск.
Не скигліть марно,
плазуни крилаті!
Скрипить обачність ваша, наче віз,
перед пекучим полум'ям розплати.

Жадання лету не на те дано,
щоб сонцеві здаватися на милість.
Під крилами обачності давно
ховається приречена безкрилість.

І терпнуть обережні мудреці:
Ікар штурмує сонце врукопашну.
В Ікара
на обпаленій щоці
гірка сльозина воску закипає.

Та не страшні йому
ні зрадний віск,
ні осуди,
ні полум'я,
ні кара.

О дай, життя, мені на довгий вік
каратися
покарою
Ікара!

Боярська траса

Грає траса Боярки безкрая
і димлять кар'єри крем'яні.
Хто сказав, що молодість минає?
Ми в атаці. Ми ще на коні!

Креше іскри шлях на Шепетівку,
грім стрясає крицю голосну.
Брате Павко, дай мені путівку
у твою корчагінську весну.

Ми з одного ковані металу,
ми одним гартовані вогнем,
ми з дороги правди не звертали,
хоч не раз бували під конем.

Чуєш, Павко? Полум'я незрима
палахкоче болем у мені.
Глянь моїми чесними очима
на братів по крові і борні.

Хто сказав, що молодість промчала,
кучерявим димом одцвіла?
Вічні ми, товаришу Корчагін,
нас ніщо не виб'є із сідла!

Україно! Пісня наша лине
на дніпровій хвилі громовій.
Я гіркою мовою калини
присягаю вічності твоїй.

Я іду просторами твоїми,
я твоєї прагну глибини.
Україно, рідна Україно,
ти мене до серця пригорни!

Озовись до мене голосами
непокірних прадідів моїх.
Простелися друзям небесами,
тополиним обрієм доріг.

Україно, пісне соколина,
дай мені своєї висоти!
Щедрим соком вічної калини
кров мою жагучу освяти.

Україно! Хай згасають вени —
проростем травою, не помрем!
На мені гора твоя зелена
і в землі не буде тягарем.

Україно, зоряний розмаю,
клич мене у далеч гомінку!
Я тобі любов'ю присягаю
на твоїм червонім рушнику.

Золоті уста сурми

Квітне зала, мов сонячна чаша,
у розповні снаги і краси.
Під акорди бадьорого маршу
я знайомі ловлю голоси.

Це відлуння далеке не стерли
ні тривоги, ні грози війни.
Береги штормового партеру
осяває прибій сивини.

Комісари, бійці, будівничі,
сходять зорі у ваших очах.
Ваші полум'ям куті обличчя
бронзовіють на юних вітрах.

Ви нащадкам багато сказали
золотими устами сурми.
В піднебесі високої зали
ваші коні гримлять копитами.

Дорожили ви честю своєю
на политому кров'ю шляху.
Ваш квиток був міцною бронею,
а не бронню в годину лиху.

Мов на сповіді ми перед вами,
не змовкає сурма золота.
І летять молодими громами
бойові комсомольські літа.

І струмує дорога хрещата
у намисті замислених віт...
Ой ви, хлопці мої і дівчата,
України коханої цвіт!

Нам повік не звикати до тиші
у дзвінкім комсомольськім строю.
Наша юність на бронзі допише
непоборну легенду свою.

Хай же вітер жбурляє в обличчя
пилом спеки, снігами зими...
Нас нескорена молодість кличе
золотими устами сурми!

Центр родоводу

Стою я
в центрі
свого родоводу.

О ні, не центр я.
Це всевладний час,
допоки світ в очах моїх не згас,
мене поставив
ненадовго
в центрі.

І от стою.
Стою серед усіх
єдинокровних родичів моїх.
Над ними
зараз маю перевагу:
одних —
уже немає,
інших —
ще немає,
а я —
живу.
Я тягну ниточку живу
з минулого
в сучасне
і майбутнє.

Стою я, сутній,
на вітрах життя.
— Хто ви, мої прапрадіди? — питаю.

Перекликом століття гримотять,
незримо
рветься
ниточка
і тане...

— Хто ви? —
і повертається луна.
— Хто ви? —
глибока Лета поглинає.
Прапрадіди,
в тім і моя вина,
що вас небагатьох
сьогодні
знаю.

І ця вина помножиться стократ
у вирoku нещадної історії,
якщо колись праправнук мій
хоч раз
вину мою несплачену
повторить.

Стою я,
поки світ в очах не згас,—
праправнук
і прапрадід водночас.

Моє прізвище

(Після дискусії з добродіями
в канадському університеті Альберта)

Хоробрий мій прапрадід
дубасив жупани.
А добрі люди радять:
«Ти прізвище зміни!»

Порад я не приємлю.
Я чую дзвін копит.
У прізвищі моему
козацька кров кипить.

Із древнього я роду,
що знав косу і кріс.
До рідного народу
я коренем проріс.

Мій предок Перебийніс
побити міг сім бід.
Одвіку не любив нас
блакитнокровний рід.

Та кріпло наше древо,
несхитне перед злом,
і слово наше древне
бриніло джерелом.

І дружба наша щира,
хоча й міцний кулак.
Ми квітли бростю миру
і грозами атак.

Шаліли наші коні
над ордами заброд.
Веселки високосні
єднали наш народ.

Ми вирости із пісні,
з роботи і війни.
А хтось там кряче прісно:
«Ти прізвище зміни!»

Ім'я мого роду —
мій символ у борні.
Казали предки гордо,
і я кажу вам: «Ні!»

Хай син відчує силу:
наш предок
бив носи!
Ти прізвище, мій сину,
із гордістю носи.

Портрет батька

Тато був скупим на ласку,
цілуватись не умів.
Клав долоню, наче праску,
на чорнявих пустунів.
Тато хмурився невміло,
був нещедрим на слова.
Усміхався так невміло,
аж ламалася брова.
Та коли сміявся тато,
мама вишнею цвіла,
усміхалась наша хата,
усміхалось півсела.
Тато жив між нас, мов казка
в тихий вечір голубий.
Тато був скупим на ласку,
цілуватись не любив.
Тільки раз,
коли в солдати
йшла під марші Слобода,—
пригортав нас міцно тато,
і кололась борода.
Тато ніс у смертнім гулі
свій цілунок на устах.
Обминали тата кулі
у прострілених житах.
Злива рейнського металу
тата вбити не змогла...
Смерть солдата наздогнала
на околиці села.
Голосила наша хата,
билась мати молода.
...Цілував я вперше тата,
і кололась борода.

Гармонія

Заздрив я сусіду-гармоністові
за гармошку срібної краси.
От, бувало, слухаю на відстані,
як ридають солодко баси.

А гармошка сяє перламутрами,
гне тужливо-райдужну брову.
Гармоніст ладами велемудрими
витинає пісню фронтову.

На адресу Армії Червоної
довго йшли трикутники прості.
«Тату, привези мені гармонію»,—
я писав у кожному листі.

Та весна сумною листоношею
завертала з фронту до села.
І пушком ромашки запорошена,
золотаво стежечка цвіла.

І не знав я у журбі та радості,
що вбивають кулі на війні.
Вірив я, що тато постаріється,
привезе гармонію мені.

Били дні розпукою громовою,
але вогник віри не згасав.
«Тату, привези мені гармонію»,—
я живому татові писав.

Дві шинелі

Облітали гронами шрапнелі
сині сливи на траву гірку.
Пахла димом татова шинеля
на скрипучій вішалці в кутку.

Повернувся тато мій додому
з дальньої, чужої сторони.
На його обличчі молодому
остигали відблиски війни.

Зігрівались ми в холодну зиму
подихом солдатського тепла.
Та іржа свинцева, невситима
нишком серце татове пекла.

Ще війна чаїлась поміж нами,
хоч сніги не зрошувала кров.
Поховав я тата під снігами
і солдатом шлях його пройшов.

Під вітрилом білої оселі,
на скрипучій вішалці в кутку
стережуть у тиші дві шинелі
материнську долю нележку.

Заспіваймо, брате!

Костянтиніві Степанкову

Заспіваймо, брате, не востанне,
як вертали ратники з походу.
Заспіваймо пісню нашу давню,
ту, що стала голосом народу.

Сядьмо ближче, брате: очі в очі,
серце в серце... Хай тепліше буде,
хай нам пісня щастя напророчить
і до нас дорогу не забуде.

Заспіваймо пісню тихо-тихо,
щоб далекі правнуки почули,
та об землю, брате, вдармо лихом,
щоб весела доля не заснула.

Заспіваймо та й на повні груди
про народ, про честь його і славу,
і про хмари вражої огуди
заспіваймо, брате, нелукаво.

Заспіваймо, брате, заспіваймо,
як співали прадіди-бояни.
Да святиться кров'ю і словами
невмируща пісня полум'яна!

Тернова хустка

Бачу я знову і знову:
жито шумує густе,
мамина хустка тернова
над колосками цвіте.

Хустки тернової поле
кров'ю кропили бої.
Терни вдовиної долі
не пощадили її.

Вишите сіллю-сльозою,
билось тернове крило.
Хустка цвіла наді мною,
жито у полі росло.

Ненько моя сивоброва,
я на край світу стою.
Бачу я знову і знову
хустку тернову твою.

На голубім видноколі
сходить обличчя святе.
Хустка тернової долі
над колосками цвіте.

У вічність ідуть ветерани війни,
між нас їх все менше і менше.
Несуть заміновані болі вони,
від ран у санбатах не вмерши.

Вогонь персхресний знемоги і ран
все ближче...
І час той настане,
коли на планеті один ветеран
залишиться з нами.
Останній...

Цвіте над солдатом вінок сивини,
горить під солдатом дорога.
Він з боем відходить
у пам'ять війни...

Спішімо, спішімо до нього!

Партизанські дуби

Платонові Вороньку

Цей спомин ваш донині не пригас:
летіли кулі чорними степами,
крізь хащі в серце мітили не раз.

А вас

дуби столітні заступали.

Ах, ті хоробрі велетні дуби!

(Їх нелинями прадіди назвали).

Дуби стояли на шляху навали,
свинець круті суглоби їм дробив.

Не знали страху мовчазні брати,
не скаржились вони і не стогнали,

коли осколки віти їм стинали,

а міни гризли корінь, мов кроти.

Старі дуби не вийшли у запас.

Проймають болем їх циклони-змії,

в корі свинцем отруйним зеленіє
підступна смерть, що не дістала вас.

Ця смерть нікому більше не страшна,

вона вже не загрожує нікому...

Стоять дуби.

Здригається від грому

захмарена червнева вишина.

Сотає час прив'ялу сиву нить.

І нишком стогнуть велети столітні.

Всихає непокірне верховіття,

і літне листя бронзою дзвенить.

Цей спомин серце вибухом потряс.

Кривавлять вовчі ягоди кармінні.

Мовчать дуби.

Лише іржавий час

ворушить міни

жилками коріння.

Совість

Екран, мов зів'ялий папір похоронки,
закліпав холодним промінням і згас.
Горять уже люстри.
Кінець кінохроніки...

Чого зажурився, товаришу Ганс?

Чого тут сидиш наодинці із залом,
чому проклинаєш себе — не когось?
Ударило в серце проміння іржаве
і раною спомину вмить запеклось.

Товаришу Ганс,
ти стріляв у повітря.
Та плачуть зіниці твої голубі.
І просять, благають зіниці: «Повірте,
повірте, братове, мені, як собі!»

Ми віримо: цілився ти
мимо серця,
не виконав ти бузувірський наказ.
Та поруч слухняні твої односельці
прицільно стріляли, товаришу Ганс.

Стріляли у жертву, щоб жити і жерти,
стріляли у зболену совість твою.
І сам ти, невтішний товаришу,— жертва,
якій не судилось упасти в бою.

Ти міг би послати розпачливу кулю
не просто в повітря,

а вбивці у лоб.

Ти глянув би смерті в зіниці округлі,
і вибору в тебе тоді не було б.

Та поруч вишнево гойдалися віти,
кувала зозуля. Живеться лиш раз...
Ти цілився мимо. Це все, що зумів ти.
Ти вижив...
Ти вибрав, товаришу Ганс!

У кого стріляти?
Убивців багато...
І що там один, коли жертва — народ?
Товаришу Ганс, не дивись винувато.
Нас Тельман вітає залізним «Rot Front!»

Підводиться жертва у рамці екрана,
і спомин промінням іржавим пече.
Genosse! Товаришу!
Совість — як рана.
Я вірю...
Зіприся мені на плече...

Бо я солдат...

Я знову чую віщий голос тата.
Тротилом тато слово начиняв,
бо знав, що хижий тигр не годен стати
ласкавим і сумирним кошеним.

Здається, тато мав на те причину —
історія вела його туди,
де пашами ікластими причинно
гарчали ситі правнуки орди.

Горів зелений привид самурая,
і кров'ю захлинався гоміндан.
Земля з натужним покликом «Караю!»
гойдалась, наче батькова медаль.

В'язниці людство зморене ламало,
конав стіни Китайської удав.
...А тато лик усміхненого Мао
замислено в газеті розглядав.

Даремно щирим серцем вірив тато
людині, у якій таївся звір.
Над світом ще одна —
лютнева дата
червневим громом вибухла в ефір.

І свиснули з п'їтьми свинцеві коси,
невинна кров зросила жовту рінь.
Тібетське сонце глянуло розкосо —
і впала на кордони ханська тінь.

І коні на світанку заіржали,
хитнула сонний світ броня руда.
Мечі мерзенних прашурів іржаві
звела нова, броньована орда.

Бандитські черевики богдиханів
нешадно топчуть рисові поля.
Банкіри під захмарними дахами
зловтішно посміхаються здаля.

Ще ллється кров.
Вампірам крові мало.
Ти чуєш, тату?
Стогне далина...
Хитається туманний профіль Мао,
протилом пахне тиша весняна.

Тривогою димить люднева дата,
я рано прокидаюся щодня.
Бо я солдат.
Я все затямив, тату,
збагнув, що хижий тигр —
не кошения.

Братання з полем

Мій шлях не знав ніяких викрутасів,
мені негоди віку не страшні.
Я кров'ю молодого побратався
із полем у подільській стороні.

Колише на пшеничнім узбережжі
мене стежина пам'яті жива.
...Колись порізав я необережно
серпом гарячим руку на жнива.

Кружляло жовте поле, мов арена,
і кров моя кропила колоски.
Журилися волошки біля мене,
примруживши від болю пелюстки.

Від болю плакав жайвір наді мною
у прірві голубої висоти.
Із пагорба юрбою шелесткою
до мене бігли соняхи-брати.

Туманилась криничка-жалібничка
і рану промивала, як могла.
У глиб землі сумна її водичка
моєю кров'ю щедрою текла.

Небо Дніпра

Над Києвом зоряні крила
дзвенять у промінні ружі.
І райдуга браму відкрила
для тебе, далекий друже.

Лети, побратиме жаданий,
до серця мого народу.
Чекають у тиші каштанів
тебе Золоті ворота.

Тебе голосами героїв
зове «Арсенал» крізь далі.
Клекоче Дніпро за горою
і в небо твоє впадає.

На кручі дніпрового краю
стоїть посивіла мати
і небо моє підпирає
щитом і мечем розплати.

Посуха

Висне сон, мов примара важка,
і злипаються очі.

Будить мати мене, пастушка,
хоч будити не хоче.

Мама в торбу кладе нашвидку
зачерствілу шкорину,
молоко, два зубці часнику
і пекучу провину.

Я понуро жену череду
в пекло синього серпня.

Я стернею поволі бреду.

Мука спраги нестерпна.

Б'є вогнем суховій шелесткий,
сіллю очі порошок.

Мов пір'їни, тремтять колоски
неживі і порожні.

Під полукіпком, у холодку,
гнаний сонцем нещадним,
я скидаю торбину важку
з дорогими харчами.

Натираю міцним часником
чорний хліб, як годиться.

Б'є із пляшки святе молоко,
мов джерельна водиця.

Тане в горлі ковток молока.

Сохне в полі травина.

Ой, солодка ж яка,
ой, гірка

материнська провинна!

Медівники

Бувало, в хаті на світанні
ховався я за подушки
і тихо ждав, коли настане
пора пекти медівники.

У ночвах тісто медівниче
зринало вгору, мов крило,
і на відскоблену стільницю
пухкою повінню текло.

По ньому бігала спочатку
качалка, біла від муки,
а потім цинкова зірчатка
ділила тісто на зірки.

На поді жевріла урочо
гнучка, терпляча коцюба
і палахкучо біла в очі
жарінє рожево-голуба.

Крізь арку челюстей черлену,
на втіху матері, з руки
у небо чистої черені
пливли засвічені зірки.

...Згадалась, мамо, давня казка,
в якій світанок той воскрес.
Ти привези мені, будь ласка,
пшеничну зірочку з небес.

Косовиця

Гриміла далеко
гроза стоголоса.
Косила веселка
хмарини в покоси.

Славута гримучий,
від грому гарячий,
вершиною кручі
веселку мантачив.

Грозою промита,
мов лезо з металу,
веселка барвиста
у небо злітала.

Бриніло невпинно
відточене лезо —
останні хмарини
скосило
і щезло.

Дивилося косо
вже сонце на пружі.
Сушились покоси
на синьому лузі.

Гора і криниця

Назвали гору Золотою,
а хто й коли,—
не знаю...
Життя спливало за водою,
верба цвіла в розмаї.

Крута гора зринала віщо,
росла над Слободою.
Вона й сама не зна,
за віщо
назвали Золотою.

Ніхто ніколи не розкриє
прадавню таємницю.
Ховає цинкове розкрилля
оспівану криницю.

Криниця зветься Золотою.
Чому —
хто зна це нині?..
Вода дзвенькоче під горою
об золото цямриння.

І долі кращої не треба.
У радості, у горі
іду, криниченько, до тебе,
спішу до тебе, горо.

Гора чатує таємницю
криниці Золотої.
Глибоко хлюпає криниця
студеною водою.

Сільський водогін

На синю вулицю сільську
лягли бетонні гони.
Басить у пахощах бузку
судина водогону.

Дегнулись плетені тини,
цвіла верба зелена,—
живучу глину давнини
протнули пружні вени.

Несуть мелодію води
міцні холодні труби.
Двори, левади і сади
траншея креслить грубо.

Щемлива пісня глибини
старим джерелам сниться,
і пробиваються вони
до рідної криниці...

Спішить за віком навздогін
село в новім розмаї.
Гримить бетонний водогін.
Криниченька —
дрімає...

Патріархи

Сільські білобороді патріархи
на ганку смалять «Шипку» запашну.
Струмить повітря духом потерухи
над жовтими разками буркуну.

Ряхтить буркун засушений на дроті.
Веселка тютюнова провиса
над ганком,
над дідами.
А навпроти
тополі підпирають небеса.

Сотають пряжу споминів тополі,
лукаво усміхаються діди,
і сивий дим сплітається поволі
із пасмами густої бороди.

Сидять білоголові патріархи
в гіркому тютюновому теплі.
Над ними три тополеньки —
три арфи
прядуть зелену музику землі.

А мудрий час
летить кудись невпинно,
над хатою пливуть хвилини-дні.
Антени таємнича павутина
не може їх зловить у вишині.

Зелені сні

Над моєю осінню пливе
білий смуток бабиного літа.
Посивіло небо світове,
а мені не хочеться сивіти.

Листопадом стеляться літа,
серце захлинається від грому.
Наді мною осінь проліта
на коні багряно-золотому.

Поспішають ранні журавлі,
а мені не хочеться спішити.
До моєї теплої землі
небо літом бабиним пришите.

Ти не дихай, осене, здаля
білими зав'язями на мене.
Сивокоса матінка-земля
ще колише сні мої зелені.

Молодими чарами зерна
ця земля мене заворожила.
Таємниче дивиться вона
голубими зорями ожини.

У сріблисте небо світове
дивиться земля моя нагріта.
Над моєю осінню пливе
білий смуток бабиного літа.

Зима...
Нема їй ні кінця ні краю,
у сизій хмарі просвітку нема.
Струною снігу білий вітер грає.
Зима в душі.
На всій землі зима.

Мете пурга.
І зморені надії
снігами снуть у безвісті зими.
А серце жде,
а серце молодіє
і рве завісу білої пільми.

Над білими колонами діброви
морозами видзвонює струна.
А серце жде.
Порошею на брови
вже сіється
задума весняна.

Час

Поспішайте!
Поспішайте!
Рветься фраза дротяна.
На хрещатім циферблаті
час людину розпина.

Стрілка світиться магічно,
стрілка крутиться, зове.
Сила поспіху магнітна
протинаяє все живе.

Ловить мічені секунди
гострий погляд мудреця.
В ланцюги секунд закуті
намагнічені серця.

Швидше,
швидше,
швидше,
швидше!..
Сіль парує на чолі.
Час розмірено колише
синій маятник землі.

Час прискорює розплату.
Мчать зірки в п'ятьмі ночей.
І на пласі циферблату
стрілка зблискує мечем.

Одужання

Осідає дим тривоги марної
у глибокій прірві забуття.
Шелестить над сонною лікарнею
таємничий білий цвіт життя.

Срібне листя зблискує у просині,
мов у теплім градуснику ртуть.
І надії вранішніми росами
над болючим спомином цвітуть.

Пелюстками білими притрушена,
струменіє стежка у траві.
Під сухою, скорченою грушею
проростають паростки нові.

Дотліває сон устами спраглими
у холоднім попелі пільми.
І сестриці, наче білі ангели,
шелестять крохмальними крильми.

Секунди мчать на хвилях часолету,
і падає хтось інший.

Ще не ти...

Так, є життя, є істина безсмертя,
є просто смерть —
секунда чорноти.

Лише коротка мить...

А далі —

вічність.

Бринить живої мудрості струна.

Безмежний мозок літ своїх не лічить,

йому секунда смерті

не страшна,

Висотна хвороба

Так бува:
над чужими сльозами
і над radoщами чужими
враз поверхня земна вислизає
у людини з-під ніг,
мов крижина.

І в недужій уяві людини
проростають видіння примарні,
і людину пройма невиситиме
поривання угору,
за хмари.

Так буває:
спіткає людину
небезпечна хвороба висотна,
і людина, засліплена,
лине
у захмарну,
розверсту безодню.

Лине вгору
над щастям,
над болем,
приміряючи лаври до лоба...
Так бува...
Не змани мене, доле,
вбережи
від такої хвороби!

Спокій

Дивіться:
такий я спокійний,
уважно слухаю вас.
Обличчя —
неначе у кіне-
матограф напоказ.

Виказуйте вже що маєте.
Хай —
на голову сніг.
Не здригнуся, мов маятник,
вам на сміх.

Дивіться: увесь я —
спокій.
Слухаю вас...
Назад не ступну ні кроку,
не зрушиться жоден м'яз.

Ось я —
всуціль прострілююсь.
Вразливі місця обирайте!
Пройду крізь свинцеву грізність
несхитним,
як правда.

Коли ж хоча слово
панцер проб'є
і влучить у серце,
то знайте:
серце моє —
детонатор.

Зозуля закувала серед ночі,
вві сні здригнулась липа мовчазна.
У чарах тиші голосом пророчим
сполохано озвалася луна.

Чого не спиться вісниці-зозулі?
Чи журиться сама вона в біді,
чи десь її зозулька не заснула
в чужому непривітному гнізді.

Чи, може, літ комусь не докувала,
і хтось чудний при місячнім вогні
чатує, щоб зірниця не упала,
не згасла у захмареному сні...

Чумацький Шлях зачаєно блискоче
у зоряній роздмуханій золі.
Зозуля закувала серед ночі,
посіявши тривогу на землі.

Доля

Зозулько, зозулько,
скільки мені років жити?..
(З фольклору)

Йй весна молода
щастя-злото кувала.
Йй зозуля кувала,
зозуля кувала.

Захлиналась вона
од свинцевого шквалу.
А зозуля кувала,
зозуля кувала.

Удовою вона
довгий вік вікувала.
Та зозуля кувала,
зозуля кувала.

Вже над нею трава
та й росу проливала.
А зозуля кувала,
зозуля кувала.

Вечорова стежка

Мені ще світить мамине лице,
та вже у білій хаті вечоріє.
Щемливо пахнуть сивим чебрецем
засмучені осінні вітровії.

Веде мене стежина лугова
до нашої затіненої хати.
Повік не скаже пам'ятна трава
того, що мати хоче розказати.

Усе для мене мати зберегла,
і я спішу до неї, поспішаю.
Вона давно чекає край села,
вона журбу свою мені прощає.

Багато є на світі матерів,
та рідна мати лиш одна-єдина.
Щоб рід смаглявий наш не відгорів,
чатує мати втоптану стежину.

Вклоняюся доземно їй за це,
допоки в білій хаті вечоріє.
Мені ще світить мамине лице,
та близько вже осінні вітровії.

Вулиця Врожайна

У хмарах синього бузку
іду своєю Слободою.
На рідну вуличку вузьку
спішу ходою молодою.

Киває вуличка мені
димком пахучої сушарні.
Табличка сєє на стіні.
Читаю:
«Вулиця Врожайна».

Трамбує вуличка моя
колючий гравій до асфальту,
своє заслужене ім'я
несе від хати і до хати.

Тут бідні прадіди мої
вивчали азбуку врожайну.
Тут ситі гади-глітаї
сичали в закутку з ножами.

Тут наглі чоботи чужі
місили землю на болото.
Душили вулицю вужі
наруги, зради і підлоти.

А горда вулиця жила,
цвіла бузком у непокорі.
Землі подільської зола
кріпила вулицю сувору.

Не стерли вулицю страшні
примари гніту і навали.
Давала хліб вона мені
і словом рідним напувала.

Люблю я вулицю свою,
від неї кращої не знаю.
Вона в бузковому раю
квітує іменем Врожаю.

Вона у стомленій добі
плекає пісню колоскову.
Спасибі, вулице, тобі
за щедрий хліб,
за рідне слово!

За те, що ти в життя моє
вросла смугою для злету,
за те, що ти була, і є,
і вічно будеш на планеті.

Ой, співає соловейко!

Ой, співає соловейко,
заливається!
Ой, кує ж та зозуленька
за левадою!

— Мамо, скільки вам казати,
хай ця хата западеться!
Вікна, двері забивайте, та й поїхали...

Ой, висвистують синички,
раді волі!
Ой, висвистують, синочку,
в радіолі...

Чисто, затишно в кімнатах.
Пахне фарбою.
Син з невісткою на фабриці.
Діти в школі.

Стомлено кружляє тільки
чорне сонечко платівки
на радіолі.

Ой, співає соловейко,
ой же тонко в'є!
Од тії платівки в неньки
серце тьохкає.

Ой, співає соловейко...

Чи зросту зерном у пісні щирій,
чи землі хоч слово передам?
Роки мчать хмарами у вирій
навздогін журливим журавлям.

Роки мчать за обрії, досвітні.
Час нещадно спалює мене.
Кров'ю світу, стогонами світу
набухає серце вогняне.

Не клянущу я долю незрадливу,
бережу надію лиш одну:
що на рідній українській ниві
упаду зерном у борозну.

КАЛИНОВЕ ВОЗНИЩЕ

Наодинці з книгами

Зоря людської мудрості нас кличе.
Шикуються книжки, немов бійці.
І золотом на спраглому обличчі
відблискують пругасті корінці.

О, вічні книги, сестри білочолі!
Життя без вас — розруха світова.
Ви — колос наш у росяному полі,
ви — пам'яті нескошена трава.

Палили вас муштровані навали,
карали вас царі і королі.
А ви насінням азбуки вставали,
словами проростали у землі.

Топтали вас розбійники набожні,
клювали вас броньовані круки.
А ви, немов знамена переможні,
підносили криваві сторінки.

О, вічні книги! Болісно і важко
несли крізь час ви істину гірку.
Слов'янських літер сонячні ромашки
сплітали ви у братньому вінку.

Зоря людської мудрості нас кличе,
гортає дні історія нова.
Струмує сяйво книги таємниче
і золотом відблискують слова.

Слово вдячності братам за Кобзаря

Кому — чини, мундири, еполети,
кому — промінчик світла крізь пільму...
Спасибі вам, братове, за поета,
за воленьку, даровану йому!

Спасибі вам за думи Кобзареві,
за визволену пісню племінку,
за тіль верби, наперекір цареві
розквітлу на аральському піску.

Шептали кволі: марне опиратись...
Бурчали ситі: грійся у теплі...
Гримів престол: скорись! Ми — імператор,
ми — бог, ми — дух всевишній на землі!

А він мовчав. Він грізно хмурив брови
над кручею упертого чола.
Освячена Дніпром, невбита мова
калиною уста його пекла.

Його не гріли милості вельможні
і золото оманливих щедрот.
Він знав, що ситим вірити не можна,
що є народ, що цар — це не народ.

Він знав: не для поета еполети,
як дух борця у ньому не погас.
Спасибі вам, братове, за поета,
за віру незатьмарену у вас!

Цю віру не зламали, не скарали
ні муштра, ні зневага, ані зло.
В пісках журби, за обрієм Арала
її вербове дерево цвіло.

Вона живе, і ми живемо з нею —
із вірою народу у народ.
Гримить хорал братерства над землею
від півдня до засніжених широт.

Гримить хорал від заходу до сходу,
Дніпро тече, і хвиля в серце б'є.
Стобарвно від народу до народу
веселка над просторами встає.

І мова проливається у мову,
і повняться розбурхані моря...
Спасибі вам,
спасибі вам, братове,
за вистраждану
пісню Кобзаря!

Тарасова зоря

Україна весніє, мов казка.
Спить на кручі високій Тарас.
Лиш у гіпсі посмертної маски
крихта солі навік запеклась.

Пропаливши завісу елею,
засліпивши богів образи,—
над склепінням тісного музею
сходить біла жарина сльози.

Сходить віща зірниця Тараса
у пшеничній моїй стороні
і стрясає народи та раси,
пропікає серця мовчазні.

І гойдаються води солоні,
закипають холодні моря.
Вірить світ у робочі долоні,
у пророчу зорю Кобзаря.

Світ не зможе ніхто доконати,
лід холодних сердець розтає.
Від сузір'я Дніпра до Канади
лине серце тривожне моє.

Зустрічає народи уклінно
на світанку нової доби
березнева моя Україна
у вінку з молодої верби.

Острів Голосіїв

Слово правди в рідний ґрунт посіяне,
пісню не здолає забуття.
Зеленіє острів Голосіїв
на хисткому обрії життя.

Голосіється над Україною,
тиснуть серце радощі й жалі.
Я навіки, Майстре,
укорінений
у глибини Вашої землі.

Позовіть мене, Максиме, батьку мій!
Я спізвився...
Біг я крізь віки.
Ще ж на шибці болісній, заплаканий
квітне дотик Вашої руки.

Жебонять росою невмирущою
на світанку мальви запашні.
Час іде стежиною під грушею.
Чом же Вас не видно при вікні?

Майстре, ось і ми уже сивіємо.
Озовіться, батьку, з небуття.
Є на білім світі Голосіїв —
таємничий острів майбуття.

Блок у Києві

На кручі Володимирської гірки
стояв поет у присмерку зела.
Осілля тиша солодко і гірко
над ним червоним полум'ям цвіла.
Десь там сумна, згорьована Росія
стирала кров з болючого лица.
Неситий кат свинцеві зерна сів
у землю і в розтерзані серця.
Стояв поет чолом до сонцесходу,
а сині очі повнила краса!
Жива душа дніпрового народу
тополею росла у небеса.
Вона стогнала струнами бандури
і золотом козацького меча.
Лице поета ніжне і похмуре
тополя осявала, як свіча.
Поет із кручі линув до народу,
який любов'ю платить за любов,
якого злою шаблею погорди
одвіку ще ніхто не поборов.
Синіли води, гори і долини,
летів поет, неначе уві сні.
Цвіла червоним полум'ям калина,
світилася береза вдалині.
Летів поет. Уста його пекучі
кропила хвиля древньої ріки.
Тарас Шевченко з канівської кручі
вітав поета помахом руки.
Земля, багата на любов, на вроду,
благословила братнього співця.
У пам'яті дніпрового народу
летить поет, еднаючи серця.

Таємниця Гріна

Він іде крізь обрії похилі,
крізь густу, просолену блакить.
А за ним русалкою по хвилі
таємнича дівчина біжить.

Стугонять шалені вітровії,
і рокоче море крижане.
Дівчина спішить за чародієм
і ніяк його не дожене.

Він іде. Чоло його безкровне
фосфорить, неначе ореол.
І повиту хмарами корону
перед ним схиляє цар Еол.

Перед ним покірно б'є поклони
сам Нептун — гроза усіх морів.
На причалі рвуть вітри солоні
кораблі з іржавих якорів.

Ураганом дихають вітрила,
наростає хвиля штормова.
Крізь думки і помисли безкрилі
мчить його фантазія жива.

Вдалині вітрила червоніють
і гримлять простори молоді.
Дівчина біжить за чародієм
по дзвінкій, розвихреній воді.

Суть

Не знають ні зупинок, ні повернень
орбіти заспокоєних очей.
Ковзає зір по видимій поверхні
простих, звичайних явищ і речей.

А десь глибоко б'ється іскра суті,
мов птиця, запроторена у кліть.
Пригляньмося: усе на світі суще
в основі
суть приховану таїть.

Не вірмо звичним лініям химерним —
хай погляд стане гострим, як стріла.
Колись краса Мілоської Венери
шматком простого мармуру була.

Автопортрет скульптора

Судилося страждати і радіти
тобі в міцних оковах німоти.
Ув'язнений у сірому граніті,
ти довго ждав примарної мети.
У надра моноліту мовчазного
навік була впресована вона.
Чоло твоє стискала до знемоги
рокована темниця кам'яна.
Ти в камені холодними устами
не міг зігріти серце крижане.
Ти знав, що лід граніту не розтане,
коли у ньому кров не спалахне.
Судилося тобі цвітіння друге —
і ось ти рвеш судину золоту
і пальцями, тремкими від напруги,
розсовуєш гранітну мерзлоту.
Січеш різцем круті гранітні вени,
в які багряна кров твоя вросла.
Карбує лезо вічності черлене
овал твого терплячого чола.
Нещадно крає криця перегріта
лице твоє натхненне і просте.
На гранях непокірного граніту
воскресла кров жаринами цвіте.
З граніту
проривається на волю
болючий обрис вічного лиця.
Відроджуєш себе
по гранях болю
ти розчерком всесильного різця.

Іронічний погляд з партеру

Багріють у напрузі
рубці набряклих вен.
Стоїть уже на прюзі
співак відомий Н.

Пускає тонко півня
розпачливий співак.
У спазмах нетерпіння
язик його заклад.

Чоло його зіпріле
пашить, неначе мідь.
Партеру чорна прірва
іронію таїть.

Січе вогнем зятятим
юпітер, мов рентген.
Стоїть німим розп'яттям
співак відомий Н.

Чорний спектр

Ви знаєте, із чого
виникає
чорний день?

Із суміші
яскравих барв.

Найперш
береш звичайний
білий день.
Домішуєш
ультрамарину неба,
зеленолистя
та багряноцвіту.

Затим
до цього спектра додається
чиясь
рум'янощока підлість.

В очах спливають
кола
і зливаються
в холодну —
чорну
барву дня.

Мінне поле

В. Щербак

Мій друже,
фрази містиків ніколи
не здатні замінити нам життя.
Бо що — життя?
Життя — це мінне поле,
за межами якого — небуття.

Збагнув ти ще в літа свої дитячі
цю істину сувору і страшну,
коли з сапером — ангелом удачі
у полі розмінював війну.

Сапер, що знав усіх смертей секрети,
і ти — хлопчак, вразливий у біді,—
ви кожну мить між подихом і смертю
удвох ділили порівну тоді.

Твій старший друг-сапер не мав заміни —
він серце мав і руки золоті.
Ти бачив пружний крок його до міни,
що був останнім кроком у житті.

Ти в полі стежки не шукав кривої,
бо стежка у сапера лиш одна.
Від тебе під розкішною травою
і досі ще ховається війна.

Осколок страху мужне серце коле,
і кожен крок —
немов остання мить.

Життя твоє,—
затишне мінне поле,
де кожна квітка
вибухом грозить.

Життя висить на зрушеній дротині:
ступнеш —
і, може, небо спалахне,
і, може, ти комусь даруєш нині
життя, яке у кожного одне.

Мій друже,
фрази містиків — полова.
Межа буття туманна і хистка.
Не все ще мінне поле прополола
твоя чутлива, зморена рука.

Ти йдеш, мій друже.
Нерви — мов дротини.
В ногах трава холодна і німа.
Життя чи смерть?
Немає середини!
Лиш крок — до міні...
Вибору нема!

Усе так просто...

Усе так просто,
як саме
життя.
Життя людське фіксується
у списках.
У списках
на одержання зарплати.
У списках
на одержання квартири.
У списках
боржників.
У списках
друзів.
У списках недругів...
Усе так просто,
як життя
і смерть...
Ім'я людське закреслюється в списках
У списках
на одержання зарплати.
У списках
на одержання квартири.
У списках
боржників.
У списках
друзів.
І в списках
пам'яті...
Все так непросто...

На вигоні планети

В селі моїм,
на вигоні
воюють мирні діти.
Гримлять бої невіграні
на цій шматочку світу.

Штрихами реактивними
світанок вись покреслив.
Над мирними картинами
струмує дим прогресу.

На вигоні отавами
пахтить гірке повітря.
Ховається між травами
траншея непомітна.

Гримлять бої невіграні
і пнуться трав багнети
на вигоні —
на вигині
зеленої планети.

Вересень

Вересень витрушує
золото соломи.
Осінь пахне грушами
у саду шкільному.

Линуть над просторами
хмар вітрила білі.
У вікні прозорому
глобус голубіє.

Сплять картонні обриси
копії земної.
А земля над глобусом
грає новизною.

А земля, мов точена,
в небесах кружляє.
Дітвора викочує
сонечко смагляве.

Бронзою ранковою
світяться обличчя.
Осінь пахне школою
і в дорогу кличе.

Осінь пахне квітами,
фарбами густими.
Сяє школа вікнами,
як нова картина.

Нерівний двобій

Синок не знає страху,
мене одважно б'є...
Ми граємо у шахи,
чи то в життя своє.

Ми погляди схрестили
в рішучості твердій.
Нерівні наші сили,
нешадний наш двобій.

Мій сину,
бути грому!
А ти іще дитя,
тобі ще не відомо
нічого про життя.

Та сину не до мене —
він ходить навпрошки.
І падають даремно
слухняні пішаки.

І коні скачуть риссю,
у нетрі йдуть слони...
Мій сину,
бережися,
фортеці борони!

Дарма!..
Тури руїну
у пальцях син стиска
і жертвує наївно
ферзя за пішака.

Азартом очі світять,
і входить син у роль.
Ступив у хитрі сіті
уже його король.

Мережкою рябою
пливуть поля навкіс.
І я у розпал бою
іду на компроміс.

Собі я ставлю пастку
з розпукою в очах...

Мій син
іде в атаку.
Гряде останній шах!

Радіймо, сину, разом,
я сам іще дитя,
і що таке поразка —
не знаю до пуття.

Скептичний погляд на ринг

Торгуються, немов на ринку,
видовищ лоскiтних знавцi.
А на осяяному рингу
обачно
сходяться бiйцi.
Тут не прогав лише нагоди...
Тремтить квадрат канатних пут.
Яка це справдi насолода —
загнати слабшого у кут!
Приперти люто до каната,
йти напролом у ближнiй бiй,
iз нiг звалити, доконати
у вiдчайдушностi слiпiй!
У боксi ж бо немає миру
i милостi нема-таки...
I тупо гупають, мов гирi,
важкi ремiннi кулаки.
Придумав хтось це недаремно
(гуманна все-таки душа):
дошкульно б'є разючий ремiнь,
зате рубцiв не залиша.
Тiкай мерщiй, допоки цiлий!
Але куди?
Довкiл — канат...
Цупкий кулак мiж брови цiлить.
Тремтить осяяний квадрат.
I тут лише єдиний вибiр —
терпи,
коли слабка рука.
...Кулак,
що мало дух не вибив,
уже обiймами стиска.

Журавлик

Отак
на світ
журавлик народився.
Зробив його
наш син
з мого листа.
Синок
не мучив
білого журавлика.
Погрався з ним у жмурки
на балконі,
нагодував пестливими словами
живого полохливого журавлика
і випустив
на вулицю,
на волю.

Поволі
летів журавлик
на крихких крилятах
над прірвою розбурханої вулиці.
Під ним
струмили річища асфальту,
над ним
хмарини срібні щебетали.
А він
летів,
здіймався
вище й вище.
На нього
перехожі задивлялися.

Не знали перехожі,
що журавлик
несе
до тебе
з юності моєї
наївні, чисті,
мов усмішка сина,
мої слова.
Забуті вже слова...

Наш син
злітає
із моїх колін
і лине
засоромлено
до тебе.

Летить
журавлик наш
у нашім небі.
На нього
перехожі задивляються.
А він собі летить,
летить,
летить...

Вечірні грища

Вечір.
Малята
граються в космос.
Дівчинка гостя з Марса чекає.
Небо червоне дзвонить по комусь.
Чиста сльозина серце черкає.

Зірвана зірка падає в темінь,
гнеться сузір'я віттю рясною.
Пилом космічним квітнуть антени,
трави холодні світять росою.

Лине хлопчина в синім тумані.
Десь Аеліта голосно плаче...
Грища вечірні.
Зорі примарні.
Манна небесна.
Казка дитяча.

Небоцвіт

Щемить молода сивина,
розводяться наші мости.
Летять і летять
голуби до вікна,
неначе прощальні листи.
Квітує надія жива,
і чується знову мені:
шепочуть, шепочуть
забуті слова
самотні уста вдалині.

А небо цвіте,
як любов моя,
і сходить зоря,
як твоє ім'я.
І дзвенить синя вись.
Озовись,
озовись!

Смеркають зіниці твої,
і в'януть конверти старі.
І ронять на землю
пушинки-рої
крилаті твої поштарі.
Між нами лягла далина,
між нами — безмежні світи.
Летять і летять
голуби до вікна
і тануть, неначе листи.

А небо цвіте,
як любов моя,
і сходить зоря,
як твоє ім'я.
І дзвенить синя вись.
Озовись,
озовись!

Тінь зорі

Зіронько моя чорнява,
полум'ям чола
наді мною кучеряво
ти зійшла.

Над зажурою моєю
світиться яса.
Усміхаються зорею
небеса.

Ніч проміння розілляла,
ніч упала з віт.
Білий шовк...
Плече смагляве...
Білий цвіт.

Тінь зорі кружляє косо
у моєму сні.
Чорний племінь чеше коси
потайні.

Чорні крила, чорні чари...
Я горю, горю!
Я лечу у сьайві карім
на зорю.

А зоря жагучо тане,
мчить за небокрай.
Зіронько моя остання,
не згасай!

Медове літо

Гуде на сонці пасіка
бджолоною ордою.
Старенька груша-спасівка
вдихає дух медовий.

Над нами в синім затінку
медове літо лине.
Ой, пасіко, ой, матінко,
ми в тебе — дві бджолини!

Кому — спішити з ношею,
а нам — нектар збирати.
Пропахла сіном скошеним
природа — наша хата.

У неї ми не пасинки,
суниці вже достигли.
Ой, грушенько, ой спасівко,
спаси нас і помилуй!

Із чистої правічності
дивлюся в очі карі.
Вощиною просвічує
над нами біла хмара.

І жаль, що у примарності
летіти нам недовго.
Кінчається і хмариться
вже літечко медове.

Бджола між трав гойдається
і крильцями ворушить.
Над нами в сивій давності
зітхає важко груша.

Спаси нас, грушо-спасівко!
Ми — бджоли перелітні.
Затримай, рідна пасіко,
медове наше літо!

Моя прекрасна, горда королево,
вернімося у той травневий день,
коли черешень білі каравели
пливли у літо наше молоде.

Над нами тихо шелестіли крони
і сипали до ніг вологий цвіт.
Фата твоя сліпуча, мов корона,
любов'ю опромінювала світ.

Коли жінки тебе коронували,
ти марних сліз на цвіт не пролила.
Пливли черешні білим карнавалом,
і ти між них черешнею пливла.

Щасливий день...
Далекий день весільний
весело у минуле відплива.
Холодним цвітом
з тихим шелестінням
журливо обсипаються слова...

Щастя

Росинка дніпрового неба
і коси твої вдалині...
А більше нічого не треба
для повного щастя мені.

Усе відлетіло в минуле,
сльозою розлуки стекло.
І подихом рути війнуло
твое світанкове тепло.

Стоїш ти збентежена, боса,
і ранній туман сивини
колише у заспаних косах
твої розполохані сні.

У безвісті неба чужого
шукав я зірницю свою,
спішив я...
Не треба нічого
мені у земному раю.

Одного я тільки жадаю:
хай сонцем щоранку встає
над обрієм рідного краю
щасливе обличчя твоє.

Нічний експрес

Серед степу став на перегоні
наш гримучий поїзд уночі.
Семафора промені червоні
розчахнули сутінь, як мечі.

Таємничо в синьому світінні
мерехтіли зорі степові.
Сновигали привидами тіні
по тремкій, зарошеній траві.

Кружеляли в місячному колі
голубі жар-птиці чи орли.
Проростали вежі чи тополі
у барханах срібної імли.

І стриміли в небі терикони
чи курганів чорні конуси.
Семафор багрів на перегоні,
мов краплина крові між роси.

Догоряла зірка чи комета
на моєму сонному плечі...
У степу незнаной планети
забарився поїзд уночі.

Колосками дихали простори,
і згасали роси неземні.
Зеленіла зірка семафора
чи планета рідна вдалині.

Вогонь маяка

Спить ущелина стрімчаста,
хвиля котиться важка.
Б'є у дзвін підкова щастя
на дверцятах маяка.

Ніч хитається від грому,
промінь кришиться вгорі.
Хтось у клекоті нічному
береже вогонь зорі.

Море зблискує туманно, .
наче дзеркало криве.
І прологом урагану
у пільмі ревун реве.

Десь у безвісті похмурій
крижаніють кораблі.
Мчить кошлатий привид бурі
на гримучому крилі.

Не надіється на бога
блудна доля моряка.
Серце променем підмоги
гріє зірка маяка.

Море з гуркотом громовим
хвилю звихрює гірку.
...І гойдається підкова
на іржавому гвіздку.

Міражі старого замку

Чули, бачили немало
ці руйновища старі.
Тут хребти собі ламали
в давнину богатирі.

Кров стирали стіни вічні
з кам'яних своїх колін.
Кликав ратників на віче
голосистий мідний дзвін.

Чатували на майдані
помах княжої руки
можновладні городяни
та безправні бідняки.

Поруч терлися негласні
професійні крикуни,
що одержали завчасно
купу золота з казни.

У даремному двобої
надривались голоси.
Гуркотіли над юрбою
позолочені баси.

Помилка дельфіна

Лиха рука поранила дельфіна.
Лизала хвиля кров його липку.
Загорнутий у білий саван піни,
лежав покірний велет на піску.

Цікавості не зміг перебороти —
так близько мрія берега канва...
Конав дельфін —
довірлива істота,
приручена загадка світова.

Судомилося в муках пружне тіло,
туманно гасла шкіра голуба.
А поруч море важко шелестіло
І дихала збентежена юрба.

Сухий пісок блищав, неначе злото,
на стоптаній межі добра і зла.
Конав дельфін...
Лише у спазмі рота
здивована усмішка
ще жила.

Скеля

Море і серце моє
стрімко зійшлись у двобої.
В серце беззахисне б'є
хвиля стихії сліпої.

Гори крутої ропи
люто вивержує море.
Серце моє, відступи!
Згубить тебе непокора.

Серце, судилось тобі
кров'ю стікати на рині.
Доля у цій боротьбі
сили зіткнула нерівні.

Серце не чує... Пітьма
виру морського шаліє.
Серце на себе прийма
підлі удари стихії.

Рибками на глибині
в'ються думки невеселі...
Знаю тепер,
що в мені
б'ється не серце —
а скеля.

Характер

Стискаєшся в колючий кулачок —
з голками слів напереваги...
І в тому твоя чиста перевага,
хоробрий, войовничий їжачок,
що не страшні тобі
ні бог, ні чорт.

Не лічиш ти синців своїх та ран,
стаєш на прою,
хай сила хоч яка там,
і враз береш на приступ, на таран
черствих сердець похмурі барикади.

Наївний, простодушний їжачок...
Ну що твої слова-голки?
Затупиш!
Ну що твій кулачок малий,
ну що?
Похмурі барикади неприступні.

Черствим серцям
хоч не рости трава,
ні проблиску, ні поруху —
за ними...
Ех, нерозважний їжачок, стривай!
Спинись перед серцями кам'яними.

Та не страшні йому ні бог, ні чорт —
на штурм іде
колючий їжачок!

Лісова фантазія

Коли тобі не спиться блудний сину,
опівночі в хатині лісовій,
коли у лісі ти один-єдиний,—
тоді стаєш ти справді сам не свій.
Лиш ти і тиша, ти і хижі хащі,
і тягнуться до тебе лапи віт.
Життя твое, вважай, уже пропаще.
Один — на цілий ліс, на цілий світ!
Тебе життя чогось таки навчало,
тікати від загрози ти не звик.
Та ось війнули зарості мочарні
і спрутом виріс чорний лісовик.
Та ось на тебе в наглій самотині
лягла пільма задушлива і зла.
Звелась на ногу курячу хатина
і понесла тебе, і понесла.
І ти плечем не можеш ворухнути,
хоч дикий страх тобі не до лиця.
І все міцніш тебе стискають пута.
А темна ніч — без краю і кінця.
Та враз якась пташина щебетнула.
За нею — друга. І пішло, пішло!
Пільму співучі крила розітнули,
і ось вікно світанком зацвіло.
Ти вирвався з полону. Диво дивне!
Тут щось не так.
Тут справді щось не так!
Суха колода пнеться з-під хатини,
і щупальці випростує корчак.
І небо фіолетове у вічі
горбатої хатини зазира.
Тікає ніч у нетрі таємничі,
і торжествує вранішня зоря.

Древо людства

Ховає тайну світ міцних дерев —
царів природи в зелен-царстві Флори.
Дерев не зрушить бурі дикий рев,
земна кора —
надійна їм опора.

Дерева завжди поруч із людьми.
вчимося ми у дерев
стояти прямо.
Нас б'ють одні вітри,
одні громи,
єдине сонце світиться над нами.

Ми друзі для дерев,
ми — вража рать,
в руках сокири зблискують сталеві.
Вчимося у дерев ми умирати,
на корені вбиваючи дерева.

Пекучий жаль серця людські дере,
коли безвинно падають берізки,
коли на чорнім цвинтарі дерев
жовтіють пнів замшілі обеліски.

Та б'ється під корою дух творця,
сліди дерев ніщо не може стерти.
Дерева не вмирають до кінця,
вони, як люди, входять у безсмертя.

Вони стають вітрилами, крильми,
поемами, разючими штрихами,

вони невпинно мчать кудись, як ми,
земними і небесними шляхами.

З дерев ростуть нескорені пісні,
grimлять у них симфонії, мов грози.
Стають вогнем дерева мовчазні,
теплом своїм нас гріють у морози.

Дерева скрізь і завжди поруч нас.
З людиною вмирає деревина.
Гірка земля
приймає водночас
людину
і соснову домовину.

Коли життя за обрїй поверта
і снігом осипаються надії,—
людина в землю зморено вроста
і в ріднім небі
листям зеленіє.

Косарі

Мій тато вів косу, як бог,
в осотищі густому.
Косив на лузі він за двох,
долаючи утому.
Із дядьком Федором вони
затіяли змагання.
А я свистком із бузини
сигнал подав негайно.
Текли покоси запашні,
вигрушуючи роси.
У травах коси замашні
свистіли двоголосо.
Ні разу тато не присів —
косив затято, хвацько.
За ним, по пояс у росі,
махав косою дядько.
Я бачив: дядько-заводій
добряче вже зморився
і в цій гонитві молодій
з поразкою змирився.
І враз мій тато при мені
поклав косу — та й годі:
в гнізді тулилися на дні
пташага жовтороті.
Мізинцем, жовтим від іржі,
гніздечко гладив тато.
А дядько рвався до межі,
його вже не догнати.
Пашів я гнівом не на жарт,
я в розпачі метався.
...Дивився тато на пташат
і лагідно всміхався.

Пальма першості

З останніх сил вітристе коло
рисак болючо розсіка.
Клеочуть піною рвучкою
криваві ніздрі в рисака.

Рисак не відає секретів
галопа дикого цього.
Жокей настирливо і вперто
довбе острогами його.

Крицево цокають підкови,
гуде дорога крем'яна.
Нестерпна втома рисакові
тремтячі ноги підгина.

У цій гонитві інші коні
вже не дістануть рисака,
і стрічка першості шовкова
січе його, мов осока.

Рисак загнuzданий холоне,
грудьми припавши до землі.
Жокей у стрічці чемпіона
позує гордо у сідлі.

Небесна балада

Чом ти, жайворе, в zenіті
не співаєш пісню літню?

Чом зажурено літаєш,
як востанне в небі танеш?

Чи вітри зустрів зловісні,
чи зневірився у пісні?

Чи упився крижаною
мовчазною вишиною?

А поля —
такі широкі,
небеса —
такі глибокі...

В небесах цвіте хмарина
лиш єдина,
лиш єдина...

Лебедина доля

З берега синього плеса,
з клітки обрубаних віт
дивиться лебідь небесно
в синій високий zenit.

Небо яскраве і чисте
серце його пропекло.
Важко йому волочити
врізане біле крило.

Лебедя тісно обсіли
гуси, качки, голуби.
Дивиться лебідь несміло
в небо своєї журби.

Плаває лебідь поволі,
пружить крило крадькома.
В синій небесності — воля,
в синяві плеса — тюрма.

Марно дзвінки виднокола
кличуть удаль восени.
Лебідь крильми вже ніколи
не зачерпне вишини.

Око зірке лебедине
небом сльози затекло...
Люди! Не ріжте безвинно
лебедю біле крило!

Горобина війна

Я бачив, як зухвалого шуліку
карали відчайдушні горобці.
Метався хижий бранець ошаліло
у сірому летючому кільці.

Він звик терзати жертви поодинці
своїм нещадним дзьобом-долотом,
а тут сіренькі душі, мов ординці,
з небес на нього падали гуртом.

Хижак інстинктом загнаного ката
передчував: розплата вже близька!
Та нікуди було йому тікати —
жива петля стискала хижака.

Замислено шуміло гоже літо
під небом горобиної війни.
і чорною пір'їною шуліки
душа його летіла з вишини.

Катастрофи мікросвіту

Я — бог життя.

Я — вищий суд.

Я — доля.

Я милую, караю. Я — живу!..

Ступаю по світах і мимоволі
замислено толочу мураву.

Калюжу моря, грудку континенту
важка нога моя переступа.

Мій крок — це вирок:

жити чи померти...

Мій крок — це воля випадку сліпа.

Космічним громом царство мурашине
стрясає голос мій у метушні.

Я — велет,

мурашина — порошина.

Я — думаю. Вона, здається, — ні.

На обрії мурашника вагомо
гора ступні моєї нависа.

Беззахисній мурашці невідомо
нічого про спасенні чудеса.

Мої турботи, помисли високі
нездатні осягнути муравлі.

Відмірює тверді, убивчі кроки
розчулена задума по землі.

Я — центр усього всесвіту.

Крізь зорі

росте моя стежина із трави.

У синьому, безмежному просторі
не бачу я

дрібної мурави.

Якось у лісі я побачив,
як виринає з ґрунту гриб...
Займався ранок.
На галяві
стояла кришталева тиша.
Все спало.
І не ворушились
ні павутинки, ні травинки.
Та ось
шелеснуло ледь-ледь
під ковпаком скляної тиші.
Сухий листочок берестовий
здригнувсь наструнено, ожив.
З-під нього висунув
грибочок
свою головку оксамитну,
мерзлякувато обтрусив
липкі брунатні крихти ґрунту.
Було в тім щось таке врочисте,
таке зворушливе і чисте,
що я забув про все на світі
отут,
у лісі,
серед літа.

братній вінок

Батьківщина

Торкнувшись трьох великих океанів,
Розкинувши міста, лежить вона,
Вся в чорних обручах меридіанів,
Широка, нездоланна, осяйна.

Та в час, коли з останньої гранати
Кільце зривають пальці кам'яні,
В коротку мить ти маєш пригадати
Усе, що залишилось вдалині.

Ти згадуєш країну не такою,
Яку пізнав у клетоті доріг,
Пригадуєш Вітчизну ти, якою
Її з дитинства в пам'яті зберіг.

Шматок землі, що вірний трьом березам,
Віддалену дорогу за ліском,
Рівчак із перевозом обережним,
Піщаний берег з вогким лозняком.

Ось де нам пощастило виростати,
Де ми на все життя знайшли в теплі
Ту крихітку землі, яка багата
Прикметами вселюдської землі.

Нехай проймають нас морозні леза,
нехай пече нас полум'я грози
І смерть — за крок... А ці ось три берези —
Ти навіть смерті їх не віддаси.

Зустріч на чужині

Нехай в Москві сухий, дразливий хтось,
А декому дісталось добряче
За те, що вголос він сварив когось,
Когось там не дослухав нетерпляче;

А хтось у клопотах забув про сон,
Ховається роками від знайомих,
І злий брехун — охриплий телефон —
Папугою дуднить: «Немає вдома».

Та й сам ти, як на чий суворий суд,
Гасаєш у щоденній круговерті,
А головне, як часто мовить люд,
Раніше кращим був, — як всі ми врешті.

Та ось на чужині, куди війна
Закинула тебе, мов у безодню,
Прилине враз до тебе новина,
Що москвичі приїхали сьогодні.

Колись ти ледве знав їх у Москві,
Кивав до них при зустрічі раніше;
А тут — майнули спомини живі:
— Де, де вони? — І, водія збудивши,

Ти мчиш крізь дощ у вілісі своїм,
Ти глушиш ніч сиреною і рвешся
В німецьке місто, в незнайомий дім,
В якім вони спинилися, здається.

Штрикає фара вікон вітражі,
Ти вівіски читаєш, як умієш,
Мигтять безлюдні вулиці чужі,
І де цей дім, ти сам не розумієш.

Костьол, особняки похмурі знов,
І виск воріт залізних душу крає.
Та ось нарешті ти знайшов, знайшов,
До тебе по-російськи хтось гукає.

І двері відчиняють, пізнають,
Як, може, у Москві би не впізнали.
— Ну, як ви тут? — А ви, давно ви тут?
А ми сьогодні саме споминали.

Оті слова російські громові,
Ота розмова божевільно мила.
Як дивно, що раніше ми в Москві —
Я і вони — ніколи не дружили.

Жінки уже чаклюють над вогнем.
— Ні, ні, вечерять, бо поїдемо, і тільки! —
Задиханий старий актор бігцем
Подався до сусідів по горілку.

Когось там будять, десь там є стара
Гітара.— Поспіваєм. Ви не проти?
— Та як це проти! — Ну, за стіл пора,
За стіл, за стіл скоріше всі проходите!

І вже довкіл присунутих столів
Нам тісно, і горілка в чашках чайних.
І я в цю мить шукаю добрих слів,
Шукаю слів якихось незвичайних,

Щоб їм сказати, що я не той вже, ні,
Яким вони в Москві мене стрічали,
Що інший я. І дивно лиш мені,
Як ми раніше друзями не стали!

Когось іще збудили і зовуть.
— Хай всі до нас приходять, як додому,

Для всіх є місце, бо Росія тут,
А за дверима — темінь закордону.

Приходить жінка заспана, смішна —
На босу ногу туфельки, гітара.
І ось уже співає нам вона,
Дарує нам старої пісні чари.

Про дім, про степ, про сніг, про ямщика.
Стискає серце щем, немов лещата.
Та все ж — російська ця журба важка,
А на чужій землі й журба — як щастя.

Лише війнуло б домом з німоти,
Лише б російське акання і ласка.
Скажи, цю ніч ти будеш берегти,
Як ненькою даровану нам казку?

Скажи, скажи, ти не забудеш їх,
З ким ніч оця звела тебе, як доля,
Таких для тебе рідних, і чужих,
І наших, наших, аж до сліз, до болю?

Адже не будеш ти в Москві пізніш
Забудькуватим, серця не остудиш?
Ні, обіцяй! Ти обіцяй скоріш!
Скажи, не будеш? Ну, скажи, не будеш?

Хтозна. Можливо, рік якийсь мине,
І зустріч у Москві нас не зігріє?
Скоріш за все, що так, що він кивне
І ти кивнеш. І ось кінець надії.

А все ж крізь нашу старість, заметіль
В душі майнуть віддалені картини:
Гітара, ніч, російська та артіль
На чужині холодній, мов крижина.

За Дніпром, над просторами поля
Злива зоряна в небі гуде.
В тополиному рідному колі
До нащадків Шевченко іде.

Мов рядки його, травнем зігріті,
Сяє Київ нічний на горі,
Тане хмара у хмарному світі,
Відблиск місячний спить у Дніпрі.

Тільки голос лунає чарівно —
Вдячне серце ласкавій сестрі.
Заспівай «Заповіт», Україно,
Коли пісня уже на порі!

Анна Ярославна

Де Дніпро наш, де Софія славна,—
Там дзвенять лунки, прозорі дні.
У якій же, Анно Ярославно,
Ти живеш далекій стороні!

Десь ти за тією далиною
Зникла за туманом самоти.
І тепер ти зवेशся не княжною —
Королева Франції вже ти.

Небокрай низький похмуро блідне,
Ще блідніші сутінки вікна.

Тут містечко невеличке, бідне,
Ще бідніша — річечка сумна.

То не диви з казки бовваніють
На ранковім сонячнім путі,
То не хмари в небі паленіють —
А Софії вежі золоті.

Сірі стіни, і холодні стелі,
І дахів затінені ряди.
Що тебе в красі твоїй веселій,
Ярославно, привело сюди?

У розкішних київських покоях
Бачиш друзів ти і вся гориш.
Крає серце тугою важкою
Цей глухий, зачаєний Париж.

Ти поглянь на вулички поснули,
На шпилі холодні, мов ножі,
Щоб уперше Франція збагнула
Всю красу слов'янської душі.

Мовчання

Коли вгасає трепетне звучання,
Коли стають звичайними слова —
Бентежна мить високого мовчання
Торкає нас, як музика жива.
Отак, думками й совістю своєю
Безмовно
Присягнувши Іллічу,—
На сходах кам'яного Мавзолею,
Як перший раз,
У клятві
Я мовчу.

Павлові Тичині

Як міст поміж серцями — Ваша путь.
Близька мені її тривожна суть.
Близькі вітри пронизливі, урочі.
Напам'ять я думки-рядки шепочу
Про вітру плин,
Про журавлиний клин.
Дзвіночки лісові бринять привітно,
Струмки хлюпочуть радісно у квітні,
І «Сонячних кларнетів» голоси
Веснянкою зовуть мене в лісі.
Я знаю, важко сіяти слова,
Плекати їх,
Мов зерна в колоскові.
Бува, рядок стискає, мов окова,—
А Ваш рядок простори осява.
За всіх сказати,
Біль перемогти,
Вогнем думок сягати висоти,
Із серця полум'я кресати,
Горіти на вітрах і не згасати,
Холодну крицю з ніжністю змирити
І сум сльозою радості омита.
Так сиві матері дітей
Стрічають після довгих днів розлуки,
І ллються сльози радості з очей,
Змивають спомин про недавні муки.
Плекає садівник отак сади,
Щоб іншим зріли —
Не йому — плоди.
Ні, Ваша путь у вічність не одна —
Веселкою серця вона єдна.

*

На вірші теж буває мода,
У віршів теж — свої діла.
Сама любов, сама природа
Мене в поезію вела.

Холодним струменем затято
Сікли мене казкові дні.
І першим пісню заспівати
В путі щастило не мені.

Одначе заздрості не знала
Душа ніколи на віку.
Мені дорога диктувала
Вогненну долю у рядку.

Мені свої судились весни
І свій спочинок у боях,
І мовив час мені: «Воскресни»,
Коли смеркалося в очах.

Стискаю з відчаєм я знову
Перо співуче, як стріла,
Аби душа мого слова
В російській мові розцвіла.

*

Над рідним обрієм Росії,
У дні негод
І торжества
Біліє цвіт
І струменіє
Лазурна далеч степова.
В очах колишуться простори:
Гаї, долини і поля,
Моря і гори —
Неозора
Російська, батьківська земля.
Не видно їй кінця і краю.
І я за те люблю її,
Що цвіт сердець
Вона еднає
У братній,
Здруженій сім'ї.
Земля України
І Росії —
Земля братів тебе зове.
Вінець краси
Та індустрії
Несе світання трудове.
Цвіте земля,
Як символ честі,
Дзвенять лани
У сяйві зір.
— Агей! — зачується під Брестом.
— Агей! — відлунює Сибір.
Несе Вітчизна крізь негоди
Квітучу днину на чолі.
Бентежно йде її господар
З відкритим серцем по землі.

*

Ви слухали сліпого бандуриста
Край вогнища нічного у степу?..
Ось він сидить на оберемку сіна,
Розтрошена бандура на колінах,
Провів кривими пальцями по струнах —
Ридає дерево, ридають струни,
Ридає тихий голос бандуриста,
Надтріснутий охриплий і глухий.

Співає — розпрягають хлопці коней,
Співає — плаче дівчина Галина,
Співає — і на вітрі Дніпр широкий
Реве та стогне. І сичі кричать...

Підніс він білу голову до неба,
Напружує зіниці посивілі,
Немовби щось побачити жадає,
І вогнище в очах його блискоче.
Осліплі очі. Пісня віщих уст.

Ну що вона, розтрошена бандура?
Хіба зрівняєш цей журливий голос
Із тим потужним голосом оркестру
Та голосами гордого рояля?
Він кволий та убогий. Він — ніщо!

А ми ждемо..
Довкіл нічної ватри —
Суцільна темінь. Нависають хмари.
Над степом сич кричить, біду пророчить.
Та лине тихий голос бандуриста,
Надтріснутий, натушний і глухий.

Уже на сході смужечка світанку
В туманнім фіолеті затепліла.
Уже по колу пропливла планета.
А ми ждемо...
Усі пісні співались.
А ми ждемо...

О, та невже це справді
Останній бандурист на всій планеті?!

Древній сюжет

Сонце грузло у піску,
Пропікало груди.
На сухому штурпаку
Корчився Іуда.

Враз осика до землі
Віттям нахилилась.
І, вихляючи, з петлі
Сам Іуда виліз.

До Голгофи путівцем
Він рвонув затято.
Багрянів пісок вогнем,
Пік у босі п'яти.

Ждала чуда висота,
Поспішали люди...
До розп'ятого Христа
Підійшов Іуда.

Хоч би вже не улещав,
Помовчав би краще.

Але ж ні — заскавучав
Про життя пропаще:

«Я навіки постраждав,
З горя весь трясуся.
Підло я тебе продав,
Господе Ісусе.

Тридцять срібних — це таки
Невелика плата.
Повернув я срібняки
Книжникам Пілата.

Натерпівся, далєбі,
Ще ж і не пожив я,
І накинув сам собі
Я петлю на шию.

Ось платить і довелось,
Дорога розплата...»
І сказав тоді Христос,
На хресті розп'ятий:

«Що завгодно я стерплю.
А тебе, Іуду,
Не любив, і не люблю,
І любити не буду.

Так тебе я не люблю,
Хоч і жду намови,—
Що уперше відступлю
Від свого слова.

Знав провини я страшні,
Та прощав не раз їх.
Тільки зрада

У мені
Збуджує відразу.

Я пробачень не прошу.
А тебе, Іуду,
Не прощав, і не прощу,
І прощать не буду.

Щоб на погань отаку
Ти не був проворним,—
Краще вже на мотузку
Вішайся повторно.

А мене забудь навік,
Згинь, лиха облудо...»

І подався в інший бік,
Згорбившись, Іуда.

Він-то знав: Христос воскрес!
Він проскочив муку —
Не подерся до небес,
Тільки взяв мотузку.

Щоб на всіх точити ніж,
Щоб за чорну плату
Друга зрадити скоріш
І, продавши ні за гріш,
У петлі скарати.

Ліхтарик

Тим, хто повертається
з космосу

Коли шугали із безмежжя
вони на обшири земні,
усі будинки узбережжя
ввімкнули всі свої вогні.

Ясніли вікна і вітрини,
тривожно сяяла земля,—
людьми запалені зорини
крізь ніч сигналили здаля.

Вікно пахтіло, мов пожежа,
пливла у сни пора нічна.
Світив ліхтариком бентежно
один хлопчина край вікна.

Крізь ковдру теміні тремтячу
промінчик ледве струменів.
То серце сяяло дитяче
в теплі всесвітньої рідні.

Це — не просто ритми дня і ночі

Доостанку серце охолоне,
та в пітьмі, за гранями життя,
хвилями крилатими з розгону
буде гримотіти небуття.

Називайте це як заманеться,
лиш не просто як звичайний рух,—
а в нестримнім розвитку,
у герці
буде жить мій невсипущий дух.

Буде жить не в розсипах камінних —
найкоштовніших, та неживих,
а в невинних, непримітних змінах,
в начерках і спробах чорнових...

Перейшли у пару крапельни,
синь водойми вкутали плащем
і воскресли на гілках ялини,
зашуміли вітром і дощем.

І хребет ялиноньки гуркоче,
стогнуть хвиль розбурхані ряди...
Це — не просто ритми дня і ночі,
не сліпе оновлення води.

Сини

Струменіє тепло молодої весни,
Білий пролісок гріє листки...
У вчорашніх солдатів сини підросли —
Подивись і побачиш, як линуть роки.

Вже сини піднялись, мов гроза золота,
Я надію для них бережу.
Може, хтось там і скаже, що молодь не та,
Може, хтось там і скаже, а я не скажу.

У струнких юнаках я себе впізнаю.
Ось, покинувши рідний поріг,
Вирушають сини у дорогу свою,
Та вона — це продовження наших доріг.

Ім іти по землі, час до зір їх підніс.
Заздрю я молодим. І горджусь.
Може, хтось там боїться непрошених сліз.
Може, хтось там боїться. А я не боюсь.

Струменіє тепло молодої весни,
У вчорашніх солдатів сини підросли.

Дроворуб

Ліс рубав дроворуб,
Щойно березень скрес.
Падав сніг поміж рук
Фейерверком з небес.

Голоси, голоси
На вологих вітрах
Із коріння росли
У дзвінких стовбурах.

Арфи прагли увись
Із трухлявої мли.
Струни з віттям сплелись
І над мохом гули.

На стрижевім крилі
Пісню флейта несла.
Темний ліс на землі
Гроловиця трясла.

З-під сокири бринів
Стовбур дерева прямий...
І Тобол гомонів,
Озивався Таймир.

Танув сніг поміж рук,
На очах висихав...
Ліс рубав дроворуб,
Древній звук висікав.

*

Як часто, друже, досі ми,
Звернувши в отчий двір,
З близькими сваримось людьми,
Собі наперекір!

Дрібна неначе трата слів —
Дрібниць нема ж таки.
Не пересилиш стариків,
Уперті старики.

Та час — молодших привілей,
Він щирий друг для нас.
Розбив, зламав близьких людей —
І стало сумно враз.

Фрески

Як ми не фарбуємо
Білилами і сурійком на стінах
Сліди вогню і куль,
Але вони, як фрески, оживають...

І вже, напевне, зникнуть
Лише з останньою обпаленою цеглою,
З останнім переораним окопом,
З останнім деревом, глухим від канонади,
З останньою натомленою милицею,
З моїм останнім сном.

На іспиті

Мене запитали:
— В якій імперії
Не заходило сонце?
Я відповів:
— Тільки в одній —
В імперії поезії...

І провалив іспит
З історії...

Пташини

Ось кружеляють над нами
Блакитні пташини вітру,
Червоні пташини листя,
Сріблясті пташини хмар,
Строкаті пташини літ.

Вийди на ганок
І кинь хоч би жменьку зернят їм,
Щоб не спішили вони
Відлітати.

Перший грім

Як бухне той бубон весною
І вибухне громом за мить,
Покинувши гнізда, юрбою
На вигін малеча біжить.

Неначе в диму золотому,
В ромашковім чистім пилку
Качаються діти, щоб грому
Не страшно було на віку.

А небо рокоче, та й годі:
Забуду посаду і чин,
Качатись у травах сьогодні
Я маю чимало причин!

Ви тільки — нікому нічого
(А скажете — переживу):
Лечу, мов колись, босоного
Клубком я у мокру траву!

Кружляють хати і дерева,
Бузок і погідна блакить.
А грому відлуння сталеве
Натужно за лісом гримить.

Струмками в яри і долини
Збігають веселі дощі.
І небо з тонкої ліщини
Захоплено гне обручі.

Дві чинари

У саду сільському навесні
 Посадив живці я — дві чинари.
 Присипали їх сніги рясні,
 Та міцніли горді дві чинари.
 Напинали
 Зелень парасоль,
 На вітрах дзвеніли дві чинари.
 І земля в теплі щасливих доль
 До грудей тулила дві чинари.
 І корінням землю обняли,
 Наче я руками,— дві чинари,
 І на вітах зринули з імлі,
 Наче я на крилах,— дві чинари.
 Гомоніли в синій вишині
 Про безмежну вічність дві чинари.
 Присягали травам і мені
 На братерську вірність дві чинари.
 Я пройшов бентежно всі світи,
 Та крізь далеч бачив дві чинари.
 Я ніде не звідав самоти —
 Шелестіли поруч дві чинари.
 А коли не стріну я весни
 І розтану враз, немов примара,—
 Хай мене покличуть з далини
 Дві чинари.
 Хай озветься вірш мій в забутті —
 Два рядки тривожних, дві чинари.
 Ви мене продовжіть у житті,
 Ви ростіть, чинари!
 Дві чинари...

Добрідень, братня земле!

Україно! Діброви і ріки,
Шелестіння хлібів запашне.
Україно! Мов серце велике,
Ти добром зігриваєш мене.
Твої росяні трави шовкові
У долинах колишуть вітри.
Я привіз голубому Дніпрові
Світанковий поклін від Кури.
Бачу вперше тебе, Україно,
Хоч про тебе я думав не раз.
Піднімав мене Каспій на зміну,
А здавалося — кликав Донбас.
Стовбурами смerek яснокорих
Ти скріпила навіки мій дім.
Твого щедрого поля простори
Стали хлібом на святі моїм.
Україно! Звитяжно росла ти,
Зріло сонце твоє в кумачі.
Ти рубала мечами розплати
Навісного Батия мечі.
Ти відбила ворожі навали
І Хмельницькому силу дала.
Твоя помста Дніпром вирувала,
Ти любов'ю в мені розцвіла.
Пломеніє зоря над тобою,
Сходиш сонцем ти в сяєві дня.
Називає своєю сестрою
Тебе наша велика рідня.
Україно! Діброви і ріки,
Запашне шелестіння хлібів.
Україно! За серце велике
Я доземно вклоняюсь тобі.

Монолог американського поета

Чим гучніше кричиш ти від болю —
Тим страшніша доквіл глухота...
Тож навіщо дісталась людині
Тричі проклята мова свята?

Тож навіщо дісталось їй слово,
Як воно в порожнечу летить?
Чим правдивіше слово,—
Тим глибша
Темінь прірви тебе огорта.

Не буває сумніших комедій
І смішніших трагедій нема,
Ніж невіра поета у слово,
У нескорені,
Горді уста.

І якою ти мовою пишеш,
А якою кричиш — те дарма.
Бо ніякої мови не може
Зрозуміти людська глухота.

Що ж робити —
Німіти,
Мовчати?
Від розпуки уста берегти?

Народитись німим
Чи пірнати
У дрімучу пільму німоти?

Моє дерево

Ступаю ногою з ялини,
Що стомлений дах підпирає.
На щоглі іду корабельній,
Іду на дитячій колиці.

І чує нога дерев'яна
Ридання самотньої птиці,
Яка біля неї кружляє,
Гніздо і пташаток шукає.

Вночі під вагою сузір'я
Покривля хатини старої
Спирається важко на ногу,
Яку я забув серед ганку.

В колиці ноги із ялиці
Відлунює голос дитячий,
В колиці ноги із ялиці
Дитя ненароджене плаче.

Обручка

Від часу і праці
мамині пальці
стали тонкими свічками.
Коли ж
восени
у полі
копала вона картоплю,

сковзнула із пальця
обручка,
холодна її обручка.
І ось,
мов у чорну ту воду,
у землю матуся пірнає,
пропащу обручку шукає.
І ось
під ногами моїми
гойдається хвиля землиста.
А я відступаю
все далі.
Нехай вже хоч я
на цім світі
не тисну вагою своєю
На зморене мамине тіло.
Хоч я...

Прислухайся до слів

Прислухайся до слів: «Сьогодні пада сніг»,—
звук стерся і зчорнів, та як біліє знада!
Прислухайся до слів: «Сьогодні дощ пробіг»,—
так мало, а душа — мов свіжий подих саду.

Прислухайся до слів: «Світає на землі»,—
світлішає лице, хоч темна ще природа.
Прислухайся до слів: «Зійшла зоря в імлі»,—
і сповняться слова огромом небозводу.

Прислухайся до слів: «Хлібина у печі»,—
стара ця новина, але яка жадана!
Прислухайся до слів: «Жар-полум'я вночі»,—
у темряві тобі нараз тепліше стане.

Прислухайся до слів: «Заврунилась трава»,—
прислухайся до слів: «Цвіт саду молодого»,—
і віряться тобі, що ненька ще жива,
і гусне на губах молочний смак надовго.

Прислухайся до слів: «Дзвенить нічна пора»,—
під місяцем земля дрімає в чарах літа.
Прислухайся до слів: «Біліє знов гора»,—
і думка осягне світи й тисячоліття.

ПРО АВТОРА

Петро Мойсейович Перебийніс народився 1937 року в селі Слободі Шаргородській на Вінниччині. Навчався в сільськогосподарському технікумі, служив у Радянській Армії. Закінчив факультет журналістики Львівського державного університету імені Івана Франка.

Автор багатьох поетичних збірок. Лауреат Республіканської комсомольської премії імені Миколи Островського.

Виступає в галузі художнього перекладу. Його твори неодноразово перекладались мовами народів СРСР і зарубіжних країн.

З М І С Т

- 5 «Я прийшов у світ цей ненадовго...»
Д Н І П Р О В И Й Н А Р О Д
- 8 Молода калина
9 Вітрила Києва
10 Поклик бандури
12 Покара Ікара
13 Боярська траса
14 «Україно! Пісня наша лине»
15 Золоті уста сурми
17 Центр родоводу
19 Мое прізвище
21 Портрет батька
22 Гармонія
23 Дві шинелі
24 Заспіваймо, брате!
25 Тернова хустка
26 «У вічність ідуть ветерани війни»
27 Партизанські дуби
28 Совість
30 Бо я солдат...
32 Братання з полем
33 Небо Дніпра
34 Посуха
35 Медівники
36 Косовиця
37 Гора і криниця
38 Сільський водогін
39 Патріархи
40 Зелені сни
41 «Зима... Нема їй ні кінця ні краю...»

- 42 Час
43 Одужання
44 «Секунди мчать на хвилях часолету...»
45 Висотна хвороба
46 Спокій
47 «Зозуля закувала серед ночі...»
48 Доля
49 Вечорова стежка
50 Вулиця Врожайна
52 Ой, співає соловейко!
53 «Чи зросту зерном у пісні щирій...»

КАЛИНОВЕ ВОГНИЩЕ

- 56 Наодинці з книгами
57 Слово вдячності братам за Қобзаря
59 Тарасова зоря
60 Острів Голосіїв
61 Блок у Києві
62 Таємниця Гріна
63 Суть
66 Автопортрет скульптора
65 Іронічний погляд з партеру
66 Чорний спектр
67 Мінне поле
69 Усе так просто...
70 На вигоні планети
71 Вересень
72 Нерівний двобій
74 Скептичний погляд на ринг
75 Журавлик
77 Вечірні грища
78 Небоцвіт
79 Тінь зорі
80 Медове літо
82 «Моя прекрасна, горда королево...»
83 Щастя

- 84 Нічний експрес
85 Вогонь маяка
86 Міражі старого замку
87 Помилка дельфіна
88 Скеля
89 Характер
90 Лісова фантазія
91 Древо людства
93 Косарі
94 Пальма першості
95 Небесна балада
96 Лебедина доля
97 Горобина війна
98 Катастрофи мікросвіту
99 «Якось у лісі я побачив...»

БРАТНІЙ ВІНОК

- Костянтин Симонов*
102 Батьківщина
103 Зустріч на чужині
Микола Тихонов
106 «За Дніпром, над просторами поля...»
106 Анна Ярославна
Людмила Тат'яничева
108 Мовчання
Марія Комісарова
109 Павлові Тичині
Михайло Дудін
110 «На вірші теж буває мода...»
Євген Антошкін
111 «Над рідним обрієм Росії...»
Микола Старшинов
112 «Ви слухали сліпого бандуриста...»
113 Древній сюжет
Леонід Вишеславський
116 Ліхтарик

- 116 Це — не просто ритми дня і ночі
Роберт Рождественський
- 118 Сини
Лев Смирнов
- 119 Дроворуб
Ілля Фояков
- 120 «Як часто, друже, досі ми...»
Максим Танк
- 121 Фрески
- 121 На іспиті
- 122 Пташини
Василь Зуйонок
- 123 Перший грім
Набі Хазрі
- 124 Дві чинари
- 125 Добридень, братня земле!
Геворг Емін
- 126 Монолог американського поета
Григоре Вієру
- 127 Мое дерево
- 127 Обручка
Кайсин Кулієв
- 129 Прислухайся до слів
- 130 П р о а в т о р а

Петр Моисеевич ПЕРЕБЕЙНОС

СВЕТОВОЙ ГОД

Стихи

Киев. «Молодь». 1982
(На украинском языке)

Художне оформлення
О. Є. КОНМОЛОВА

Редактор О. В. ШУГАЙ

Художній редактор

В. І. ПОЙДА

Технічний редактор

С. Г. ОРЛОВА

Коректори

І. А. БОНДАРЕНКО,

Л. М. ГРИМАЛЬСЬКА

Інформ. бланк 1257

Здано до набору 29.03.82. Підписано до друку
12. 07. 82. БФ 44603 Формат 70×90 1/32 Папір
друкарський № 1. Гарнітура літерат. Друк ви-
сокий. Умовн. друк. арк. 4,97 Умовн. фарбо-
відб. 5,12 Обл.-вид. арк. 4,64 Тираж 8000.
Зам. 3299. Ціна 65 к.
Поліграфкомбінат ордена «Знак Пошани» ви-
давництва ЦК ЛКСМУ «Молодь» 252119, Київ-119,
Пархоменка, 38—44.

Перебийніс П. М.

П27 Світловий рік: Поезії.— К.: Молодь,
1982.— 136 с.

Світловий рік... Астрономічний вимір часу чи, може, створений поетичною уявою символ невинності горіння людського? Відповідь на це читач знайде в новій збірці українського радянського поета, лауреата республіканської комсомольської премії імені Миколи Островського.

П $\frac{70403-090}{M228(04)-82}$ 97.82.4702590200

У2